

COMMERCE PAPER - III

Signature of Invigilators

1.

2.

JY-06/17

Name of the Areas/Section (if any).....

Roll No.
(In figures as in Admit Card)

Roll No.

(in words)

Time Allowed : 2-1/2 hours]

[Maximum Marks : 200

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll Number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any,
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronics Devices is prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.
૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.
૩. ટૂંકનોંધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહીં.
૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.
૫. આ ઉત્તરપોથીમાં અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.
૬. આ ઉત્તરપોથીમાં કયાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોક્કસ નિશાની કરી હશે તો તમને આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક ગણવામાં આવશે.
૭. કેલક્યુલેટર અથવા ઇલેક્ટ્રોનિક્સ સાધનો નો ઉપયોગ કરવો નહીં.
૮. નકારાત્મક ગુણાંકપદ્ધતિ નથી.
૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તરપોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈ પણ પત્રપત્ર લઈ જવું નહીં.

FOR OFFICE USE ONLY MARKS OBTAINED

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1.		18.			
2.		19.			
3.		20.			
4.		21.			
5.		22.			
6.		23.			
7.		24.			
8.		25.			
9.		26.			
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					

Total Marks obtained

Signature of the co-ordinator
(Evaluation)

SEAL

COMMERCE
Paper - III

વાણિજ્ય
પેપર-III

NOTE : This paper contains four sections. You are required to attempt all of them.

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગો છે. તમારે બધા વિભાગોના પ્રશ્નોના જવાબો આપવાના છે.

SECTION - I

Note : Read the following paragraph and answer Questions (1 - 5) given below in 30 words each. Attempt ALL the questions. [Marks : 5 x 5 = 25]

નોંધ : નીચેનો પેરાગ્રાફ વાંચી આપેલ દરેક પ્રશ્નો (૧ થી ૫)ના જવાબ ૩૦ શબ્દોમાં આપો. બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

Removal of controls that are considered unnecessary - A school of thought believes that controls and licensing procedures are all unnecessary, they hinder productivity, obstruct the free play of market forces and should, therefore, be withdrawn. Prem Shanker Jha condemning the Government policy of controls writes : "But unlike what happened, in western countries, in India controls were never considered temporary, in India controls were never considered temporary. Instead they were incorporated into an *Statist* philosophy whereby the Government assumed it had both the right and the ability to direct the development of the country."

"The experience of two decades of statism during which hotellers, cosmetic manufacturers, cigarette makers and the like have flourished while steel, cement, textiles and other core industries have languished and turned sick should be proof enough of the rashness of the Government presumption."

The Government, in pursuance of this reasoning, lifted control on cement and introduced a dual system of pricing. Even the price of levy cement was raised from Rs. 28 per bag of 50 Kgs. to about Rs. 37. The cement manufacturers fixed the price of open market cement at Rs. 65 per bag. But what have the later developments shown ? The price of open market cement has not registered any decline and it has continued to rise though cement has become readily available.

The abolition of controls has helped to remove shortate of cement, but the other result that the forces of competition in the course of time will lower the price of

cement per bag, has not been achieved. In other words, the benefits of liberalisation have been passed on the manufacturers rather than the consumers.

In fact, the ineffective use of controls is responsible for the present state of affairs. The absence of controls creates much worse situations in which businessmen by creating artificial scarcities carry on unbridled exploitation and thus generate black money. Dagli Committee rightly diagnosed the problem : "Leakages in the distribution system even where price control, is accompanied by distribution controls, is another potential source of black money generation. It follows, therefore, that distribution control should be attempted after making sure of the machinery of distribution and price control should not be attempted without control over distribution." The logic of the Dagli Committee is not to abolish price controls, but to rationalise them and support them with an effective system of distribution. To recommend abolition of all controls in order to speed-up the growth rate of the economy is like the suggestion of removal of breaks from a car so that it can travel faster. The distortions in investment pattern in favour of hotellers, cosmetic manufacturers and other luxury item producers is the direct result of the manipulations of black money operators, it is not the consequence of statism, but the absence of effective management by the State over affairs of the economy.

બિનજરૂરી અંકુશ દૂર કરવા જોઈએ - એક વિચારધારા એવી છે કે નિયંત્રણ અને લાઈસન્સ પ્રક્રિયા તદ્દન જરૂરી નથી કારણ કે આ ઉત્પાદકતા ને રોકે છે, બજારની તાકતોને અવરોધે છે, માટે તેને પાછા ખેંચવા જોઈએ. સરકારી નિયંત્રણ નીતિને બિનઉપયોગી ગણાવતા પ્રેમશંકર જહા લખે છે - "પશ્ચિમી દેશો ની જેમ ભારતમાં નિયંત્રણ ટુકાંગાળાના ક્યારેય ગણવામાં આવ્યા નથી પરંતુ તેઓએ રાજ્યાપેક્ષી દર્શન સામેલ કરેલ જેથી સરકારે એમ માની લીધું કે એમને દેશ ને નિદર્શિત કરવાનો અને વિકસિત કરવાનો અધિકાર છે."

બે દાયકાનો રાજ્યાપેક્ષીદર્શનનો અનુભવ દર્શાવે છે કે હોટલવાલાઓ, સૌન્દર્ય પ્રસાધન ઉત્પાદકો, ખીડી બનાવનાર અને એવા બીજા લોકો વિકસિત થયા અને બીજી તરફ લોખંડ, સિમેન્ટ, કાપડ અને અન્ય મૂળભૂત ઉદ્યોગો, ઉદાસીન થયા તથા માંદગી તરફ વળ્યા આ સરકારની ઉતાવળનું પૂર્ણ પ્રમાણ છે.

સરકારે આ સમજ ને લીધે સિમેન્ટ ઉપર થી અંકુશ ઉપાડી લીધો અને કિંમત માટે બે જાતની પ્રણાલી આપી. લેવી સીમેન્ટમાં ૫૦ કિ.ગ્રા.ની એક બેગના રૂ. ૨૮ થી વધારીને રૂ. ૩૭ કરવામાં આવ્યા. સીમેન્ટ ઉત્પાદકોએ ખુદ્દા બજારમાં તેને ભાવ રૂ. ૬૫ નક્કી કર્યા પરંતુ પછી શું થયું ? ખુદ્દા બજારમાં પુરતો સીમેન્ટ ઉપલબ્ધ હોવા છતા ભાવ ઓછા ના થયા.

અંકુશ ઉપાડી લેવા થી સીમેન્ટની અછત દૂર થઈ પરંતુ હરિફાઈની તાકતો સમયાંતરે ભાવો ઓછા કરશે એ ધારણા ઠરી નથી, બીજા શબ્દોમાં ઉદારી કરણનો લાભ ઉપભોગતા કરતા ઉત્પાદકો ની તરફેણમાં ગયો છે.

સાચું કહું તો, અંકુશના બિનઅસરકારક પ્રયોગ આજની પરિસ્થિતિ માટે જવાબદાર છે. અંકુશ વગર વધારે ખરાબ સ્થિતિ ઉભી થાત જેમાં વ્યાપારી એક કૃત્રિમ અછત ઉભી કરીને બેલગામ શોષણ થી કાળુંનાણું નિર્માણ કરત. ડાગલી કમિટીએ સાચી રીતે સમસ્યાનું નિદાન કર્યું છે.” કિંમત નિયંત્રણ અને વિતરણ નિયંત્રણ સાથે પાલતા દ્વંપ, પરંતુ તેમાં કોઈક જગ્યાએ છેદ પડતાં કાળું નાણું નિર્માણ થવાની એક સંભાવના છે. તેથી કરીને વિતરણ અંકુશને વિતરણ તંત્ર નક્કી કર્યા વગર અને કિંમત નિયંત્રણને વિતરણ નિયંત્રણ ને વગર, લાગુ પાડવું જોઈએ નહીં.

ડેણગી કમિટીનું તર્ક કિંમત નિયંત્રણ નાબુદ કરવાનું નથી, પરંતુ, આને વિતરણની એક પ્રભાવી વ્યવસ્થા સાથે સહકાર આપી તે વધારે તર્કસંગત બનાવવાનું છે.

અર્થ વ્યવસ્થામાં વિકાસદર વધારવા માટે સમગ્ર નિયંત્રણો બાદ કરવાની ભલમશા કરવું એટલે કે મોટરકારમાં મુસાફરી કરતા પહેલા બ્રેક કાઢવાની સલાહ છે એટલે કે મોટર કાર ઝડપ થી ચાલી શકે. હોટલવાલાઓ, સૌંદર્યપ્રસાધન ઉત્પાદકો અને અન્ય શોખની વસ્તુઓ બનાવનારની તરફેણમાં મૂડીનો રોકાણ કાળું નાણું ચલાવનારનું સીધું પરિણામ છે, આ રાજ્યાપક્ષી દર્શનનો પ્રભાવ નથી પરંતુ રાજ્યની અર્થવ્યવસ્થા ઉપર નબળું સંચાલનનું પ્રતિસાદ છે.

1. Put the reasons, why it is necessary to have a licensing procedure.
લાયસેન્સીંગ પ્રક્રિયા શા માટે અનિવાર્ય છે તેના કારણો જણાવો.

2. According to "statist" philosophy what happened to the economy.
રાજ્યાપેક્ષી દર્શન મુજબ અર્થવ્યવસ્થાનું શું થયું ?

3. How does the abolition and control help remove difficulty.
અંકુશ સમાપ્તી કેવી રીતે મુશ્કેલીને દુર કરવા મદદરૂપ થાય છે ?

4. What complications would be generated in the absence of control.
અંકુશના અભાવમાં કયી ગુંચવણ ઉભી થાય છે ?

5. Focus on the approach of "Dagli Committee"
ડાગળી કમીટીના દષ્ટિબિન્દુ ઉપર પ્રકાશ પાડો.

SECTION - II

Note : Answer the following Questions in 30 words each. Attempt ALL questions
(6 - 20) [Marks : 5 x 15 = 75]

નોંધ : નીચેના દરેક પ્રશ્નોના જવાબ ૩૦ શબ્દોમાં આપો. બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો (૬ - ૨૦)

6. What are the important element of legal environment of business ?
વ્યવસાયના કાયદાકીય પર્યાવરણનાં પ્રમુખ મૂળતત્ત્વો કયા છે ?

7. What is Break-Even-Point ? How does it help in profit planning ?
સમતટ્ટ-બિંદુ એટલે શું ? નફાના આયોજનમાં તે કેવી રીતે મદદરૂપ થાય છે ?

8. Explain the concept of Budgetary control.
બજેટરી અંકુશના ખ્યાલની સમજૂતી આપો.

9. Explain various degrees of elasticity of demand.
માંગની સાપેક્ષતાની વિભિન્ન શ્રેણીઓ સમજાવો.

10. What is law of variable proportion ?

પરિવર્તનશીલ પ્રમાણનો નિયમ શું છે ?

11. What is 'Hypothesis' ? State characteristics of hypothesis.

પરિકલ્પના એટલે શું ? પરિકલ્પનાઓની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

12. Explain χ^2 test.

કાઈસ્કવેર-ટેસ્ટની સમજૂતી આપો.

13. Distinguish between unit of command and unity of direction.

અધિકારની એકરૂપતા અને નિર્દેશની એકરૂપતા વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો.

14. What is market segmentation ?
બજાર-વિભાજન એટલે શું ?

15. What is market planning ?
બજાર-આયોજન એટલે શું ?

16. Define operating leverage.
संयालकीय लिवरेजने परिलामित करो.

17. Highlight steps in Recruitment process.
लरती-प्रकियाना सोषानो दशरवो.

18. State major recommendations of Narasimham Committee-II for banking sector.
બેંકિંગક્ષેત્ર માટેના નરસિંહમ્-કમિટિ-૨ની મુખ્ય ભલામણો દર્શાવો.

19. Describe Major steps taken by the government for promotion of foreign trade.
વિદેશી-વ્યાપાર પ્રવર્તન માટે સરકાર દ્વારા અપનાવેલ મુખ્ય પ્રયાસો વર્ણવો.

20. Listout major functions of World Bank.
વિશ્વબેંકના પ્રમુખ કાર્યો જણાવો.

SECTION - III

Note : Choose any one elective from Electives I to V and answer all the questions (21 - 25) of the same elective in 200 words each. [Marks : 12 x 5 = 60

નોંધ : વિકલ્પ ૧ થી પાંચમાંથી એક વિકલ્પ પસંદ કરો અને તે જ વિકલ્પના બધાજ પ્રશ્નો (૨૧ થી ૨૫)ના જવાબ દરેકનો ૨૦૦ શબ્દો સુધી આપો.)

ELECTIVE - I ઈલેક્ટીવ -I (Accounting and Finance)

21. Discuss the main provisions for Accounting standard on "Earning Per Share." 'શેર-દીઠ-કમાણી' ના હિસાબી ધોરણના મુખ્ય પ્રાવધાનોની ચર્ચા કરો.
22. Explain process of inflation accounting.
કુગાવા-હિસાબી પદ્ધતિની પ્રક્રિયાની સમજૂતી આપો.
23. Explain rating methodology and process by CRISIL.
'ક્રિસીલ' દ્વારા અપનાવેલ યોગ્યતાક્રમ નિર્ધારણની પદ્ધતિ અને પ્રક્રિયા સમજાવો.
24. Discuss tax implications for merger.
વિલીનીકરણની કર અંગેની અસરોની ચર્ચા કરો.
25. Discuss role of factoring in working capital management.
કાર્યશીલમૂડી સંચાલનમાં 'ફેક્ટરીંગ'ની ભૂમિકા ચર્ચો.

OR અથવા

ELECTIVE-II ઈલેક્ટીવ -II (Marketing)

21. Analyse needs and trends in the macro environment for marketing.
વિપણનના બૃહદ્ પર્યાવરણની જરૂરિયાત અને વલણોનું વિશ્લેષણ કરો.
22. Elaborate core-cultural values and its impact on the marketing decision.
વિપણન નિર્ણયમાં મૂળ સાંસ્કૃતિક મૂલ્યો અને તેની અસરોની વિગતવાર ચર્ચા કરો.
23. Discuss why do new product fail.
નવો ઉત્પાદ કેમ સફળ થતો નથી તેની ચર્ચા કરો.

24. How would you respond to competitors price change ?
હરીફ દ્વારા મૂલ્ય પરિવર્તનનો તમે કઈ રીતે પ્રતિસાદ આપશો ?
25. Design a strategn to motivates your sales representative.
તમારા વેચાણ પ્રતિનિધિને પ્રોત્સાહિત કરવા માટેની વ્યૂહરચના બનાવો.

OR અથવા

ELECTIVE-III ઈલેક્ટીવ -III (Human Resource Management)

21. Do you feel there is a need of human resource department in a small scale industry ?
નાના-કદના ઉદ્યોગ માટે માનવ-સંસાધન વિભાગની તમને જરૂર લાગે છે ?
22. Discuss the role of succession planning in effective human resource management.
અસરકારક માનવ-સંસાધન-સંચાલનના સંદર્ભમાં ઉત્તરાધિકારીના આયોજનની ભૂમિકાની ચર્ચા કરો.
23. How are the incentives adding to workers productivity ?
કર્મચારી ઉત્પાદકતામાં પ્રોત્સાહનો કેવી રીતે ઉમેરો કરે છે ?
24. Take a performance appraisal method and evaluate its effectiveness.
કામગીરી મૂલ્યાંકનની કોઈ એક પદ્ધતિ લઈ તેની અસરકારકતાનું મૂલ્યાંકન કરો.
25. Do you feel that harmony in industrial relations in India has added to the productivity as compared to early stage immediately after the independence in India.
આઝાદી પ્રાપ્તિના પ્રારંભિકગાળા કરતાં હાલમાં ઔદ્યોગિક-સંબંધોમાં સમરૂપતાથી ઉત્પાદકતામાં વધારો થયો છે. શું તમને એમ લાગે છે ?

OR અથવા

ELECTIVE-IV ઈલેક્ટીવ -IV International Business

21. Describe the functions of SAARC.
“સાર્ક”ના કાર્યોનું વર્ણન કરો.

22. Explain the concept of intellectual property rights. What will be the impact of IPR in Indian economy ?
બૌદ્ધિક સંપદા-અધિકારનો ખ્યાલ સમજાવો અને ભારતીય અર્થ વ્યવસ્થા ઉપર તેની શું અસરો થશે તે દર્શાવો.
23. What do you understand by convertibility of Rupee ? What issues are involved in capital account convertibility ?
રૂપિયાના રૂપાંતરિતતાથી તમે શું સમજો છો ? મૂડી-હિસાબ રૂપાંતરિતતામાં કયા મુદ્દાઓ સામેલ કરવામાં આવે છે ?
24. What is the role of GDR in Indian Capital Market ?
ભારતીય-મૂડી-બજારમાં જીડીઆરની ભૂમિકા શું રહી છે ?
25. Explain Foreign exchange rate mechanism.
વિકેશી-વિનિમય દર નક્કી કરવાની કાર્ય-પદ્ધતિની સમજૂતી આપો.

OR અથવા

ELECTIVE-V ઈલેક્ટીવ -V (Income Tax Law and Tax Planning)

21. State the incidence of tax for Resident & ordinarily resident, resident but not ordinarily resident and non-resident.
સામાન્યનિવાસી, અસામાન્ય નિવાસી અને બિનનિવાસીઓ માટે કરનું ભારણ સમજાવો.
22. State the provisions for exemption of income for air craft lease rentals, scientific research association and employee staf welfare fund.
ભાડા-પટ્ટા પર લીધેલ એર-ક્રાફ્ટના ભાડા માટે, વૈજ્ઞાનિક સંશોધન સંઘ માટે તથા કર્મચારી કલ્યાણ ભંડોળની આવકને લગતી કર-મુક્તિ અંગેની જોગવાઈઓ વર્ણવો.
23. Explain various types of assessments.
જુદા-જુદા પ્રકારની આકારણીઓ સમજાવો.
24. Explain various areas tax planning.
કર-આયોજનના જુદા-જુદા ક્ષેત્રો સમજાવો.
25. Analyse the tax implications for retain v/s replace decision.
રાખવું-કે-પ્રસ્થાપિત કરવું એ અંગેના નિર્ણય માટે કરની અસરોનું વિશ્લેષણ કરો.